

Information on functioning of the Management and Control System and Financial
Implementation of IPARD Programme

1. Проценка на системот за управување и контрола

Во текот на 2025 година, системот за управување и контрола во рамките на спроведувањето на ИПАРД III Програмата беше редовно мониториран и следен од НАО/УС преку различни алатки за мониторинг и следење.

Во тој период немаше значителни промени во дизајнот на воспоставениот систем за управување и контрола.

Сепак, во согласност со настаните што се случија во врска со изолираниот случај на корупција од страна на високо раководен функционер во рамките на ИПАРД Агенцијата, Националниот координатор за авторизација издаде одлука за прекин на сите ИПАРД плаќања на национално ниво. Оваа одлука е издадена на 7 ноември 2025 година врз основа на член 6, став 5 од Уредбата за воспоставување на структурите и органите и утврдување на нивните меѓусебни односи за управување со финансиската помош во рамките на Инструментот за претпристапна помош (ИПА III) за индиректно управување. Оваа мерка стапи на сила веднаш и е сè уште активна. Европската комисија беше веднаш информирана за издадената одлука од страна на Националниот координатор за авторизација.

Управувачката структура веднаш ги идентификуваше критичните системски точки (области) кои потенцијално би можеле да овозможат можност за корупција и подготви планови за проверки, како и областите од воспоставениот систем за управување и контрола кои треба да се проверат и ре-евалуират во согласност со новонастанатата ситуација.

Вонредната верификациска посета од страна на Министерството за финансии - Секторот за управување со ИПА (Управувачката структура) беше спроведена во текот на ноември/декември 2025 година, а Конечниот извештај од оваа посета беше издаден на 25 декември 2025 година. Целта на оваа вонредна верификациска посета беше да се процени од страна на Управувачката структура дали станува збор за редовни и чести случаи или изолиран случај на корупција при процесите на обработка и одобрување на ИПАРД средствата. Врз основа на овие вонредни проценки и дополнителни проверки и контроли извршени од страна на Управувачката структура, беше добиено уверување дека воспоставениот систем гарантира законитост и регуларност на плаќањата од ИПАРД, како и дека се воспоставени и се применуваат ефикасни мерки за заштита на средствата на ЕУ и националните средства од измама и корупција. Со тоа, уште еднаш беше потврдено дека идентификуваниот случај на корупција е изолиран и не се протега на воспоставените ИПАРД структури и вработени. При подготовката за проверките, НАО/УС беше во координација со Ревизорското Тело (РТ) со цел да се избегнат преклопувања на проверките.

На 23 декември 2025 година, Европската комисија го прекина рокот за плаќање за декларацијата за трошоци за третиот квартал од 2025 година во рамките на програмата ИПАРД III, која беше поднесена на 29 октомври 2025 година, во износ од 2.970.846,68 евра. Оваа мерка е преземена во согласност со член 38 од Финансискиот рамковен договор за партнерство и член 9 од Финансискиот договор. ЕК во писмото објасни дека оваа мерка ги надополнува мерките што

Information on functioning of the Management and Control System and Financial
Implementation of IPARD Programme

веќе се преземени од страна на НАО со цел да се обезбеди заштита на финансиските интереси на Унијата.

Врз основа на резултатите од верификациската посета и на барање на ИПАРД Агенцијата, НАО на 14 јануари 2026 година издаде интерни упатства за работа на ИПАРД Агенцијата додека е активна суспензијата на плаќањата за ИПАРД програмата. Имено, упатствата кои сè уште се во сила се:

- ИПАРД Агенцијата може да продолжи со потпишување на Анекси на веќе потпишани договори од Програмата ИПАРД III кои не предизвикуваат финансиски импликации, односно не преземаат нови финансиски обврски (може да се потпишат Анекси кои подразбираат единствено намалување на финансиската поддршка);
- ИПАРД Агенцијата може да постапува по барањата на барателот на ИПАРД за повторување на постапките по одлуките за одбивање. Постапката може да се спроведува до моментот на донесување на Одлука за доделување на финансиска поддршка, односно Одлука за исплата, која би се донела и имплементирала по целосното повлекување на суспензијата на плаќањата издадена на 07 ноември 2025 година;
- ИПАРД Агенцијата да постапува по пресудите во врска со тужбите од Управниот суд во согласност со судските пресуди и
- ИПАРД Агенцијата може да постапува по препораките од наодите издадени од Ревизорското тело, Управувачката структура и Внатрешната ревизија, кои не предизвикуваат преземање на нови финансиски обврски. За оние препораки што предизвикуваат нови финансиски обврски, може да се преземат активности до донесување на Одлука за доделување на финансиска поддршка, односно одлука за плаќање, која би се издала и имплементирала по целосното повлекување на суспензијата на плаќањата издадена на 07 ноември 2025 година.

Дополнително, врз основа на барањето на Генералниот директорат за земјоделство и рурален развој (ГД АГРИ) да се извршат проверки на проектите опфатени во декларацијата за расходи во третиот квартал од 2025 година, Управувачката структура изврши дополнителна верификациска посета во текот на јануари 2026 година. Конечниот верификациски извештај беше издаден на 3 февруари 2026 година. Целта на оваа верификациска посета беше да се потврди законитоста и регуларноста на плаќањата извршени за проекти од програмата ИПАРД III пријавени до ЕК во третиот квартал од 2025 година. Верификациската посетата вклучуваше административни проверки на документите поврзани со проектите избрани преку методот на случаен избор. Деталите и опфатот на оваа посета се содржани во извештајот. Иако беа идентификувани некои наоди за одредени недоследности, општиот заклучок е дека системот функционира во согласност со барањата на рамката за внатрешна контрола и гарантира законитост и регуларност на трансакциите.

Дополнително, во март 2026 година, Управувачката структура изврши верификациска посета на проектите опфатени во декларацијата за расходи за четвртиот квартал од 2025 година. За време на оваа посета, беа извршени проверки на лице место на два проекти (избрани за оваа посета). Примерокот за овие проверки е направен на 24% од вкупниот број проекти или претставува 46%

Information on functioning of the Management and Control System and Financial
Implementation of IPARD Programme

од декларираниот износ до ЕК за четвртиот квартал. Избраниот примерок ги надополнува проверките што веќе ги спроведе Ревизорското тело за ИПА на 13,2% од декларираниот износ до ЕК за четвртиот квартал. Извештајот од посетата за верификација беше издаден во април 2026 година и општиот заклучок беше дека системот гарантира законитост и регуларност на трансакциите, а инвестициите кај посетените корисници се во функција, во согласност со целите наведени во проектите.

Имајќи ги предвид сите горенаведени активности преземени од страна на Управувачката и Оперативната структура, НАО/УС гарантира дека воспоставениот систем на ИПАРД структурата функционира на ефективен и ефикасен начин, правилно е воспоставена и се почитува рамката за внатрешна контрола и трансакциите се извршуваат на законски и легален начин. Отворениот случај за неправилност поврзан со претходниот директор се смета за изолиран коруптивен случај кој не треба да го загрози функционирањето на ИПАРД системот и ИПАРД структурата, спроведувањето на ИПАРД програмата, ниту пак угледот и заинтересираноста за аплицирање од страна на апликантите.

Прекинот на плаќањата на национално ниво може да се укине по обезбедување на финансиска ликвидност за продолжување на ИПАРД финансиските операции.

2. Верификации и контрола спроведени од страна на Управувачката структура

Одделението за поддршка на НАО во областа на земјоделството и руралниот развој во рамките на Годишниот план за верификациски посети за 2025 година, усвоен на 04 февруари 2025 година и Измената на Годишниот план за верификациски посети за 2025 година, усвоен на 12 декември 2025 година, планираше три верификациски посети како алатка на НАО за следење на функционирањето на системот за управување и контрола за програмата ИПАРД III, и тоа:

- Административна проверка на ниво на проекти во врска со спроведувањето на мерката за техничка помош во рамките на ИПАРД III;
- Ad hoc верификациска посета на административни проверки на процесот на рангирање на апликациите од јавниот повик 01/2024 и
- Вонредна верификациска посета на системот за управување и контрола за спроведување на програмата ИПАРД III.

Годишниот план за верификациски посети за 2026 година беше усвоен на 29 јануари 2026 година и предвидува четири верификациски посети од кои првите две се веќе реализирани, и тоа:

1. Продолжување на административната проверка на платените проекти во третиот квартал од 2025 година во рамките на ИПАРД III (веќе реализиран во јануари 2026 година);
2. Административна проверка на проектите според анализата на ризик врз основа на одлуката за суспензија на плаќањата издадена на национално ниво и во тесна консултација со ГД АГРИ (индикативно планирана за февруари-април 2026 година);

Information on functioning of the Management and Control System and Financial
Implementation of IPARD Programme

3. Верификациска посета на ниво на проекти за платени проекти, особено ex post - проверки на лице место (индикативно планирана за август-октомври 2026 година) и
4. Административна проверка на имплементација на промените на програмата ИПАРД III (индикативно планирана за ноември-декември 2026 година).

3. Акредитација на нови мерки

Барањето за доверување на буџетот за инвестиции во мерката за рурална јавна инфраструктура беше поднесено до ЕК/ГД Агри на крајот на октомври 2025 година. ИПАРД структурите чекаат одговор од ГД Агри за ова прашање.

Дополнително, ИПАРД структурите работат на воспоставување на системот за мерката LEADER. Меѓу структурите се одржуваа редовни состаноци за рационализирање на процесите до надминување на последниот случај. Процесот ќе се рестартира во наредниот период.

Почетна координација меѓу структурите на ИПАРД за мерката за агроеколошки мерки се одржа. Поголем фокус за оваа мерка ќе се стави во втората половина на 2026 година.

4. Административни капацитети

Управувачка Структура

Моменталниот број на вработени во Управувачката структура е 16 (шестнаесет - вклучувајќи го и НАО). Стапката на пополнетост според Анализата за оптовареност на работните места е 84% (16 пополнети места од потребните 19). Според тоа, капацитетот на НАО/МС, во поглед на спроведувањето на ИПАРД III програмата, потребен е дополнителен 1 (еден) вработен на позицијата Ефикасно функционирање на системот за управување и контрола на средствата на ЕУ на ИПАРД програмите.

Тело за Управување со ИПАРД

Анализата на оптовареност на работните места (WLA 2026) на Телото за управување со ИПАРД се однесува на активностите на ниво на цела програма, опфаќајќи ги сите мерки кои се дел од ИПАРД програмата. Според Анализата (WLA), бројот на вработени во ТУ во моментот е 12 (вклучувајќи го и Раководителот на ТУ), што претставува стапка на пополнетост од 86%.

ИПАРД Агенција

Според WLA на ИПАРД Агенцијата за 2026 година, оптималниот број на потребни вработени е 165. Во моментот има 154 вработени ангажирани во ИПАРД структурата на Агенцијата, што претставува стапка на пополнетост од 93%. Според тоа, ИПАРД Агенцијата идентификуваше 11 слободни работни места кои треба да се вработат за да се достигне оптималниот број. Планот на ИПАРД Агенцијата е да ги пополни овие работни места до средината на 2026 година (втор/трет квартал).

Административни капацитети на ИПАРД структурата

Information on functioning of the Management and Control System and Financial
Implementation of IPARD Programme

Во табелата подолу се прикажани податоци за човечките капацитети во ИПАРД структурата:

Институција	Број на вработени на 01.01.2026	Број на потребен персонал според WLA 2026	Реализирани нови вработувања до 10.04.2026	Напуштени позиции до 10.04.2026	Број на тековни вработени	Стапка на моментална зафатеност	Стапка на одлив на кадар
НАО/НФ	17	19	0	1	16	84%	6%
ИПАРД Агенција	159	165	3	8	154	93%	5%
ТУ со ИПАРД	12	14	0	0	12	86%	0%
Вкупно	188	198	3	9	182	92%	5%

Со WLA за 2026 година, бројот на потребни вработени во ИПАРД структурата зголемен на 198, а стапката на пополнетост е 92%. Стапката на одлив на кадар на ниво на Програма е 5%.

Политика за задржување и мотивација на вработените

Во врска со задржувањето на вработените во ИПА структурата, со Законот за извршување на буџетот за 2025 година, имплементирано е краткорочно решение за мотивација и задржување на вработените во структурите на ИПА (Политика за задржување). Решението предвидува фиксен надомест од 15% на платата на вработените во структурите на ИПА до крајот на 2025 година. Новиот Закон за административни службеници беше усвоен од Собранието на РМ на 10.07.2025 година, каде што, меѓу другите мерки за задржување, се воведува додаток од 15-30% на платата.

Уредбата за критериумите и условите за додаток на плата на вработените во ИПА беше изготвена во координација со НИПАК Секретаријат / Министерството за европски прашања и Министерството за јавна администрација. Уредбата беше усвоена од Владата и објавена во Службен весник бр. 24/26 на 06.02.2026.

5. Финансиски Менаџмент

Согласно член 33(3) од Финансискиот Рамковен договор за партнерство за ИПА III и Анекс 7 од Секторската спогодба, НАО испрати до Комисијата Прогноза за барања за плаќање за 2025-2026 за ИПАРД III програмата на 15ти Јануари 2025 и на 11ти Јули 2025 година.

Во табелите подолу се презентирани извршените плаќања – ИПА придонес, за целокупниот статус на Програмата, со краен рок 17 април 2026 година:

Табела 1: Вкупна состојба на Програмата за периодот 2021-2027

Целокупен статус на Програмата за период 2021-2027				% споредено со достапниот буџет
	ИПА	НКФ	ВКУПНО	
Достапен буџет за 2021-2027	97,000,000	31,073,333	128,073,333	
Исплатено	8,266,412.89	2,754,499.88	11,020,912.77	8%

Ministry of Finance
IPA Funds Management Department

Information on functioning of the Management and Control System and Financial
Implementation of IPARD Programme

Согласно член 37 за Секторската спогодба, НАО ги достави следните Декларации за трошоци кои претставуваат барање за плаќања за настанатите трошоци и генерираните приходи на редовна основа преку СФЦ системот:

Табела 2: Барања за плаќање до ЕК

Квартални декларации за трошоци		ЕУ придонес во €
1	Деклариран во Q1 2024	0,00
2	Деклариран во Q2 2024	0,00
3	Деклариран во Q3 2024	1,543.05
4	Деклариран во Q4 2024	1,049,966.38
5	Деклариран во Q1 2025	1,014,558.18
6	Деклариран во Q2 2025	2,074,760.72
7	Деклариран во Q3 2025	2,970,846.68
8	Деклариран во Q4 2025	1,154,737.88
ВКУПНО		8,266,412.89

Износот на губење на средства за ИПАРД програмата од алокациите за 2022 година изнесува 433.587,00 евра. Пресметката за губењето на средствата од придонесот на заедницата за 2025 година е прикажана во табелата:

Табела 3: Губење на средствата од ЕУ придонесот за 2025 година:

1	Алокации за финансиските години 2021 и 2022 година	15,000,000.00 евра
2	Пристигнат износ на претфинансирање	6,300,000.00 евра
3	Декларирано до ЕК	8,266,412.89 евра
4=1-2-3	Откажување на 31.12.2025 година	433,587.11 евра

Нацрт-ревидираниот финансиски план, вклучувајќи го и намалувањето на буџетот за фискалната 2022 година за 433.587,00 евра, е подготвен и ќе биде доставен до ЕК.

Табела 4: Потенцијален ризик од губење на ЕУ придонеси за 2026 година:

1	Алокации за финансиската 2023 година	12,000,000.00 EUR
2	Прогноза за барања за плаќање	10,741,488.60 EUR
3=1-2	Потенцијален ризик од губење на средства на 31.12.2026 година	1,258,511.40 EUR

Прогнозите за барање за плаќање од јануари 2026 година покажуваат дека постои потенцијален ризик од губење на средства од 1,2 милиони евра. Овој ризик може да се зголеми доколку суспензијата на плаќањата не се укине наскоро, што дополнително може да ја загрози планираната реализација. Затоа, барање за понатамошно претфинансирање можно е да биде доставено до ЕК.

